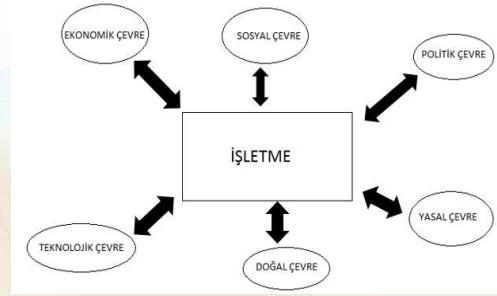

7. Hafta

İşletme ve Çevresi

İşletme ve Çevre Şartları

İşletmeler üzerinde etkili olan ekonomik çevre faktörleri

İşletmeler faaliyetlerini hangi piyasalarda yürütmektedirler?

1- İşletmenin faaliyette bulunduğu piyasaların tipleri

Monopol (tekel) piyasalar, (Bir piyasada belli bir malın tek satıcısı var ise veya tek satıcı bir malın bütün arzını elinde bulunduruyorsa böyle bir piyasaya "tekel piyasası" adı verilir. Örneğin TEKEL ürünleri, OPEC örgütü)

Oligopol piyasalar, (Az sayıda satıcı firmanın, fakat çok sayıda alıcının olduğu bir piyasa türüdür. Örneğin, demir – çelik, otomobil, traktör, kamyon, oto lastiği, petrokimya ve ağır sanayi dallarında piyasaya hakim firmaların olduğu piyasalar)

Tam rekabet piyasaları (Piyasada aynı malı üreten ve satın almak isteyen çok sayıda satıcı ve alıcı vardır. Üretim faktörlerinin hareketliliği tamdır. Firmalar, uygun gördükleri zaman bir yerden başka bir yere, bir endüstriden başka bir endüstriye geçebilir. Tam rekabet piyasasında üretilen veya satılan mallar homojenlik gösterir)

İşletmeler üzerinde etkili olan ekonomik çevre faktörleri

2- İşletmenin faaliyette bulunduğu ülke/ülkelerin;

- Milli geliri,
- Kişi başına düşen ortalama gelir seviyesi,
- Gelirin tüketim ve tasarruf şeklindeki dağılımına ilişkin özellikleri.

3- Toplumun tüketim ve tasarruf hacimleri, tercihleri,

4- Ulusal ekonomiye, dış ekonomik ilişkilere ve içinde faaliyet gösterilen sektöre ilişkin beklentiler,

5- Ülkenin ve/veya ilişkili (ithalat/ihracat yapılan) ülkelerin ekonomik istikrarı, (enflasyon-bütçe açığı-cari açık-cari fazla-dış ticaret dengesi-gelir dağılımı vb.)

6- Ülkeye yabancı sermaye girişi ve ülkeden diğer ülkelere yerli sermaye çıkışı.

Türkiye’de faaliyet gösteren bir işletme için ekonomik çevre şartları neler olabilir?

- ✓ Türkiye’nin uzun yıllar içinde bulunduğu enflasyonist ortam.
- ✓ 2017 Yılında enflasyon oranı ne olacak?

İşletmelerin enflasyon oranı konusunda yapacakları tahmin;

- Yatırım,
- Stoklama,
- İhracat,
- Fiyat,
- Ücret politikası üzerinde doğrudan etkili olacaktır.

Enflasyon oranı konusunda yapılacak ufak bir tahmin hatası işletmeyi çok güç durumda bırakabilir.

Ticari ilişkilerimiz ile ilgili birkaç örnek vermek gerekirse...

Türkiye – Sovyetler Birliği arasındaki ticaret hacmi;
1980’li yıllara kadar **100 Milyon \$**
1987-1988 yılları arasında **1 Milyar \$**

Oysa ki aynı yıllarda **Sovyetler Birliği**’nin 4 milyon nüfuslu **Finlandiya** ile gerçekleştirdiği ticaret hacmi **10 Milyar \$**

SSCB Genel Hatlarıyla İncelendiğinde;

- ✓ 300 Milyon Nüfus
- ✓ 22.5 Milyon km²’lik alan (Avrupa’dan Pasifik’e)
- ✓ 130 Çeşit dil,
- ✓ 5 Çeşit alfabe
- ✓ Değişik kültürler,
- ✓ Değişik tüketim kalıpları,
- ✓ Hareketli bir pazar
- ✓ Ağır sanayi – Uzay sanayi var
- ✓ Hafif sanayi (tekstil-deri-ayakkabı-inşaat-gıda-beyaz eşya) yok

Türkiye bu pazara (hafif sanayi) ciddi bir şekilde eğilmelidir.

Genç işletmeci adaylarına duyurulur...

Bir önceki slaytta verdiğim örneği dikkatle okuyunuz, değerlendiriniz ve aranızda tartışarak **ne yapmalı?** sorusuna ülkeniz adına cevap bulmalısınız.

Bu gibi büyük pazarlara girme imkanı, siz değerli **genç işletmeci adaylarını** heyecanlandırmalıdır.

Ancak bu heyecan hemen aceleyle, rastgele değil, hesap kitap yaparak, internet otoyollarında dolaşarak devam ettirilmelidir.

İşletmeci, rasyonel hareket etmeli ve bir **homo economicus** gibi davranmalıdır.

İşletme ve Sosyal Çevre

İşletmeyi çevreleyen ve işletme ile doğrudan veya dolaylı ilişkide bulunan;

İnsan gruplarını, **demografik** ve **kültürel özellikleriyle** birlikte ele alan sosyal çevrede meydana gelen değişiklikler, işletmeleri az/çok etkilemektedir.

Bu nedenle sosyal çevrede meydana gelen değişikliklerin **işletme üzerindeki sonuçları** önceden **tahmin** edilerek gerekli **önlemlerin** alınması gerekir.

İşletmenin başarısı...

İşletmede çalışan personelin;

- Yaşı,
- Cinsiyeti,
- Öğrenim durumu,
- Çeşitli değer yargıları, işletme başarısı üzerinde etkilidir. Diğer taraftan;

İşletmenin müşteri kitlesini oluşturan insanların;

- Yaşı,
- Cinsiyeti,
- Öğrenim durumu,
- Yeniliklere karşı tepkisi,
- Kırsal alanda veya şehirde yaşamaları,
- İşletmenin kuruluş yeri seçiminden,
- Ölçek büyüklüğüne,
- Ürün programından,
- Kullanacağı teknolojiye kadar etkili olur.

İşletmenin sosyal çevresi ile ilgili örnek...

İşletmeler içinde faaliyette buldukları çevre şartlarını dikkate almak durumundadırlar.

Müslüman mahallesinde salyangoz satılmaz.

Oysa ki Paris'in bir mahallesinde salyangoz satmak, epeyce karlı bir iş olabilir.

İşletme ve politik çevre

İşletmenin faaliyette bulunduğu **ülkenin politik şartları** işletmede alınan çeşitli **kararlar üzerinde etkili** olur. Aynı durum, işletmenin ithalat-ihracat-ortak yatırım yapacağı diğer ülkelerin politik şartları için de geçerlidir. Örneğin **İran**'da **1979 yılı başında** gerçekleştirilen **rejim değişikliği**, yeni rejimin politik nedenlerle önceki **siparişleri iptal etmesi** Avrupa ve Amerika'da birçok firmayı zor durumda bırakmıştır.

Bir hükümet değişikliği olduğunda işletmeler; politika, plan ve stratejilerini yeniden gözden geçirerek değişen politik şartlara uyum sağlamak ihtiyacı duyarlar.

Bürokratik sadeleşmenin sağlayacağı zaman ve kaynak tasarrufu, işletme verimliliği ile birlikte ulusal ekonominin de etkinliğini arttıracaktır.

Devletin ekonomik ve sosyal politikaları, sağlık-çevre-egitim politikaları işletmeleri yakından ilgilendirir.

İşletme ve Teknolojik Çevre

Belirli bir mal veya hizmeti belirli miktarda üretebilmek için birden çok teknik alternatif arasından seçim yapmak gerekir.

Bu konu işletmelerde **optimum teknoloji** seçimi olarak önemli bir karar alanını oluşturur.

Optimum teknoloji: Kar maksimizasyonu veya birim maliyet minimizasyonu gibi belirli bir işletme amacını en üst seviyede gerçekleştiren teknolojiyi ifade eder.

İşletmelerin teknolojik çevresi **dinamik bir yapıya** sahiptir. **Eski teknikler** optimum teknoloji seçiminde dışlanarak ekonomik bir alternatif olma özelliğini yitirirken, **yeni geliştirilen teknikler** ekonomik olma özelliği kazanmakta ve yeni teknikler optimum teknoloji seçiminde bir alternatif olmaktadır.

Teknolojik gelişme sadece işletme faaliyetlerine ilişkin teknikleri değil, geliştirilen **yeni ürün** ve malzeme çeşitlerini, **yeni makineleri**, sistemleri, araç-gereçleri kapsayacak biçimde geniş tutulmalıdır.

İşletme ve Teknolojik Çevre

Teknolojik gelişmeleri ve çeşitli alanlardaki yenilikleri nasıl takip edeceğiz?

- Yerli ve yabancı dergileri sürekli okuyarak,
- Yurt içi/dışı fuar, sergi, toplantılara katılarak,
- İnternetin sağladığı olanaklardan yararlanarak.

***Faaliyet alanı ile ilgili sektöre ilişkin birkaç dergiyi izlemeyen, konusunda açılan fuar ve sergilere ilgisiz kalan, toplantılara katılmayan bir işletmenin başarılı olması imkansızdır.

İşletmelerin AR-GE departmanlarının başlıca görevi yeni teknolojiler geliştirmektir. Fakat bu faaliyetin gerektirdiği harcamalara ancak büyük işletmeler katlanabilmektedir.

İşletme ve Doğal Çevre

İşletmenin **kuruluş yeri**, **ölçek büyüklüğü** ve **fiziksel dağıtım** sisteminin belirlenmesinde aşağıdaki **doğal çevre faktörleri** etkili olmaktadır.

- ✓ Çevrenin ulaşım olanakları,
- ✓ Su ve hava şartları,
- ✓ Çevrede mevcut maden rezervleri,
- ✓ Enerji kaynakları,
- ✓ Altyapı durumu,
- ✓ İklim şartları.

İşletme ve Doğal Çevre

- ✓ Türkiye'nin üç yanının denizlerle çevrili olması, işletmelere **deniz ulaşımı** konusunda büyük avantajlar sağlamaktadır. Bu avantajlar en iyi şekilde değerlendirilerek taşıma maliyetlerinde tasarruf yapılmaya çalışılmalıdır.
- ✓ Türkiye'de çok sayıda **maden rezervi** olmasına rağmen rezervi düşük olduğu için işletilmesi ekonomik değildir.
- ✓ **GAP projesi** sayesinde Türkiye'nin bu bölgesinde doğal çevre şartları büyük ölçüde değişmekte ve **tarım-hayvancılık-sanayi ve turizm** konularında bölgeye yeni imkanlar sunulmaktadır.

İşletme ve Yasal Çevre

Belirli yasal işlemleri yerine getirmek ve formaliteleri tamamlamak işletmenin **kuruluş aşamasındaki** ilk zorunluluktur.

Türkiye'de işletme faaliyetlerinin yasal çerçevesini belirleyen çok sayıda kanun bulunmaktadır. Bunlar;

- Türk Ticaret Kanunu
- Medeni Kanun
- Borçlar Kanunu
- Sermaye Piyasası Kanunu
- Ticari İşlemler Rehni Kanunu
- Markalar Kanunu
- Vergi Usul Kanunu
- Bankalar Kanunu

Bunlara ek olarak bu kanunların nasıl uygulanacağını gösteren kararname, tüzük ve yönetmelikler vardır.

İşletme ve Yasal Çevre

«Hukuksuz iktisat olmaz.»

Türkiye'de işletme ile yasal çevre arasındaki ilişkilerde eksikliği duyulan çok önemli konulardan biri de, bir **işletme çerçeve kanununun henüz geliştirilememiş olmasıdır**.

*Şovalyelik kahramanlığa
Krallık şerefe
Piyasa ekonomisi ahlaka
dayanır.*